

Motion till riksdagen 2023/24:2632

av **Fredrik Olovsson m.fl. (S)**

Handel och exportfrämjande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för handelspolitiken ska vara en fri, hållbar och rättvis handel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stå upp för en handelspolitik som värnar bl.a. miljö, klimat, social trygghet, arbetstagares rättigheter, hälsa samt djurvälstånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stå upp för en handelspolitik som bidrar till att nå Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt uppfyllandet av Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att internationella hinder för klimatsmarta varor och produkter tas bort och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att investeringar i klimatvänlig teknik underlättas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att främja spridningen av klimatvänlig teknik och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka och utveckla Global Deal och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att stärka och modernisera WTO och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att utveckla och fördjupa EU:s inre marknad och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att varje medlemsstat inrättar ett kontor för den inre marknaden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett fortsatt starkt stöd till Ukraina på handelsområdet och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att få undantag från eller helt häva EU-förbudet mot handel med sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att fler frihandelsavtal ingås samt att pågående förhandlingar om frihandelsavtal förs i hamn och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU ansluter sig till frihandelsavtalet CPTPP och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att det ställs sociala krav i frihandelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att det ställs klimat- och miljömässiga krav i frihandelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla hållbarhetskapitel i frihandelsavtal och koppla dem till sanktionsmöjligheter och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka exporten i absoluta tal och som andel av BNP och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de aktörer som ingår i Team Sweden, inte minst Business Sweden och Visit Sweden, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka andelen exporterande små och medelstora företag och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka Sveriges innovationsledarskap för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka exportfrämjandet av kunskapsintensiva tjänster och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För oss socialdemokrater handlar handelspolitiken om att bygga ett starkare välfärds-samhälle. I en liten och exportberoende ekonomi som Sverige är handeln med omvärlden avgörande för att skapa jobb, tillväxt och välstånd. Svensk export är, och har historiskt varit, en av de bärande pelarna i vår ekonomi. Vår export står för nästan hälften av Sveriges BNP och innebär att ungefär 1,5 miljoner svenskar har ett jobb att gå till. En ökad handel leder alltså till fler medarbetare inom vården, fler lärare i skolan och fler poliser i samhället.

Svensk arbetarrörelse har en lång tradition av att främja handel och motverka protektionism, eftersom en fri och rättvis handel ligger i löntagarnas intresse. Tillsammans med en stark fackföreningsrörelse skapar det jobb med anständiga arbetsvillkor, lyfter människor ur fattigdom och bidrar till en hållbar ekonomisk utveckling. Sverige har återkommande gånger visat att det är möjligt att förena en fri

och öppen handel med bland annat ett starkt skydd för arbetstagarnas rättigheter. På så sätt hänger vår ekonomiska politik, starka välfärd och tro på frihandel ihop.

Exporten och den gröna industriella revolution som Sverige genomför är även ett av våra främsta bidrag till klimatomställningen. Sverige har en unik möjlighet att ta en ledande roll i det globala klimatarbetet genom att sprida våra klimat- och miljövänliga lösningar. Därför är handelspolitiken för oss socialdemokrater ett av våra viktigaste verktyg för att bidra till en mer hållbar omvärld.

Världshandeln står just nu inför stora utmaningar. I ett läge med ökad protektionism, pågående handelskonflikter och geopolitiska spänningar behövs mer internationellt samarbete – inte mindre. Det är särskilt angeläget i ljuset av pandemin och mot bakgrund av Rysslands orättfärdiga krig i Ukraina. Därför är det viktigare än någonsin att Sverige är en stark röst för en fri, hållbar och rättvis internationell handel.

En fri, hållbar och rättvis handel

För oss socialdemokrater är det en självklarhet att den globala handelns fördelar måste komma alla till del. Därför bör målet för handelspolitiken vara en rättvis handel. Den ekonomiska globaliseringen har varit snabb, men politiken har i flera avseenden hamnat på efterkälken. En mer rättvis fördelning av globaliseringens vinster är således en förutsättning för att upprätthålla legitimiteten och acceptansen för frihandel. En rättvis handel är i själva verket en förutsättning för en regelbaserad handel.

Därför är det av yttersta vikt att Sverige står upp för en handelspolitik som värnar bland annat miljö, klimat, social trygghet, arbetstagarnas rättigheter, hälsa samt djurvälstånd inom ramen för både WTO och EU-samarbetet. Sverige ska även stå upp för en feministisk handelspolitik, det vill säga en handelspolitik som tjänar män och kvinnor lika väl.

Minst lika angeläget är att denna politik bidrar till att nå Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt uppfyllandet av Parisavtalet. Sverige ska vara en global föregångare när det kommer till att exportera klimatvänliga lösningar. En väsentlig del i det arbetet är att verka för att internationella hinder för klimatsmarta varor och tjänster tas bort, att investeringar i klimatvänlig teknik underlättas och att spridningen av klimatvänlig teknik över gränserna främjas.

Det bör i detta sammanhang påpekas att näringslivet har en mycket viktig roll att spela i arbetet för en hållbar utveckling. För många svenska företag är hållbarhetsfrågorna betydelsefulla ur ett konkurrensperspektiv. EU-kommissionens förslag till direktiv om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet är ett steg i rätt riktning för att näringslivet ska kunna bidra till den omställning som krävs för den svenska och europeiska ekonomin.

Genom det globala partnerskapet Global Deal kan Sverige verka för en global handel som stärker den sociala dialogen, ökar takten i klimatomställningen och bidrar till anständiga arbetsvillkor för arbetstagare runt om i världen. I dag består Global Deal av över 130 aktörer från hela världen, varav 25 stater, och det finns stor potential att fördjupa samarbetet. Därför bör Sverige verka för att Global Deal utökas och utvecklas, inte minst genom att tillföra mer resurser och genom att lyfta initiativet i Sveriges bilaterala kontakter. På så sätt kan vi skapa en mer inkluderande, hållbar och långsiktig tillväxt.

Ett starkt multilateralt handelssystem

WTO (Världshandelsorganisationen) måste stärkas och moderniseras för att kunna möta de utmaningar som det multilaterala handelssystemet står inför. Ökad protektionism och unilateralt agerande har satt WTO:s förmåga att upprätthålla globala spelregler på prov. För att utveckla regelverk och avtal bör Sverige verka för att försvara det multilaterala handelssystemet, värna WTO:s regelverk och motverka protektionism i alla dess former. Det är en förutsättning för att kunna skapa förutsägbarhet samt lika och rättvisa villkor i den globala handeln. Vidare bör det understrykas att WTO spelar en central roll för att stödja den globala klimatomställningen genom att klargöra hur investeringar kan främjas på ett sätt som inte snedvrider handel och genom att skärpa reglerna för subventioner som skadar handeln.

Starkt konkurrenskraft inom EU och den inre marknaden

Sverige måste vara en tydlig röst inom EU för att säkra konkurrenskraften och utveckla den gränsöverskridande handeln. För Sverige är EU:s inre marknad en hemmamarknad dit över 70 procent av exporten går och som över 80 procent av importen kommer ifrån. Trots det finns det fortfarande onödiga hinder för fri rörlighet för varor och tjänster som hämmar Sveriges och EU:s tillväxtpotentialer.

EU:s inre marknad måste fortsätta utvecklas och fördjupas för att den ska fungera väl, även i tider av kris. Att undanröja handelshinder, stärka efterlevnaden av existerande regler och anpassa den inre marknaden till nya förutsättningar är avgörande för den fria rörligheten samt för genomförandet av den digitala såväl som den gröna omställningen. Sverige bör verka för att varje medlemsstat, i enlighet med EU-kommissionens förslag, inrättar ett kontor som proaktivt identifierar problem och föreslår lösningar för att åtgärda hinder på den inre marknaden (så kallat single market office).

För att klara den gröna omställningen kan vikten av globalt samarbete inte understrykas nog, särskilt i en tid av ökade geopolitiska spänningar. EU:s frihandelsavtal och andra former av samarbete med partnerländer bör fortsätta utvecklas för att stödja den gröna omställningen. Vägen framåt är ökad handel, investeringar och teknikutveckling – inte så kallade subventionsrace.

Svenska och europeiska företag är centrala aktörer i Ukrainas återuppbyggnad och återhämtning. För oss socialdemokrater är det avgörande att EU fortsätter stödja Ukraina i form av såväl tillfälliga tullåttnader som fortsatt fördjupat samarbete inom ramen för existerande avtal. Sverige bör därför verka för ett fortsatt starkt stöd till Ukraina på handelsområdet.

EU-förbudet mot handel med sälprodukter försvårar en ändamålsenlig förvaltning av Sveriges sälpopulation i ljuset av det växande sälbeståndet. Sverige bör därför driva frågan om att få undantag från eller helt häva förbudet.

Fler frihandelsavtal för ökad tillväxt

För oss socialdemokrater är frihandelsavtal centrala för att stärka tillväxten och motståndskraften i våra ekonomier. Vi behöver fortsätta bygga öppna, robusta och hållbara handelsförbindelser med omvärlden. Därför bör Sverige verka för att fler strategiskt viktiga frihandelsavtal ingås inom WTO och EU samt för att pågående

förhandlingar om frihandelsavtal förs i hamn. Sverige bör även verka för att EU närmar sig länderna runt Stilla havet genom att ansluta sig till frihandelsavtalet CPTPP (Comprehensive Trans-Pacific Partnership).

För att åstadkomma en mer rättvis global handel, i enlighet med vad som anförs ovan, bör Sverige verka för att det ställs sociala och klimat- och miljömässiga krav i frihandelsavtal. Det handlar bland annat om att värna miljö, klimat, social trygghet, arbetstagares rättigheter, hälsa samt djurvälstånd. Därutöver bör Sverige i förhandlingar om nya frihandelsavtal verka för genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet samt att internationella hinder för klimatsmarta varor och tjänster tas bort, att investeringar i klimatvänlig teknik underlättas och att spridningen av klimatvänlig teknik över gränserna främjas.

Därtill kommer att Sverige bör verka för att stärka genomförandet och efterlevnaden av hållbarhetskapitel i EU:s frihandelsavtal. Vi socialdemokrater anser att dessa kapitel bör utvecklas och att det bör finnas sanktionsmöjligheter som kopplas till de åtaganden som ställs upp i handelsavtalens hållbarhetskapitel.

En exportstrategi för fler jobb

Öka exporten i absoluta tal och som andel av BNP

Svensk export är en av de bärande pelarna i vår ekonomi. Vår export är grundläggande för utbyte av varor och tjänster, men också för att människor ska kunna bo, leva och jobba i hela landet. Export av varor och tjänster ger dessutom Sverige en unik möjlighet att minska den globala miljöpåverkan. Därför krävs fortsatta satsningar för att exportera innovativa, hållbara och klimatvänliga produkter.

Ungefär 70 procent av Sveriges export går till EU:s inre marknad, men det är på tillväxtmarknaderna som den största delen av världens tillväxt förväntas ske under de närmaste åren. Svenska företag måste därför i större utsträckning exportera till marknader utanför Europa. Den gemensamma samarbetsstrukturen ”Team Sweden”, som syftar till att stödja näringslivets internationalisering, bör fortsätta utvecklas och stärkas. Det gäller inte minst Business Sweden, som spelar en avgörande roll när det kommer till svenskt export- och investeringsfrämjande.

Sverige bör vidare verka för att de internationella och europeiska regelverken för bland annat exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering ska bidra till att nå Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt uppfyllandet av Parisavtalet. Dessutom bör stärkta krav på hållbarhet införas i upphandlingar inom internationella organisationer med svensk finansiering. Främjandet gentemot upphandlingar finansierade genom FN, Världsbanken och andra internationella organisationer bör fortsätta med ett ökat deltagande från svenska företag.

Öka andelen exporterande företag

En stor del av de nya jobben skapas i små och medelstora företag i hela landet. För att dessa företag ska växa och internationaliseras krävs ytterligare satsningar och stöd. Det statliga exportfrämjandet spelar en central roll för att stödja företag att ta steget ut på den internationella marknaden, oavsett var i landet och i vilken bransch de befinner sig. Det innefattar även exportfinansiering genom statsstödda exportkrediter. Genom att utveckla satsningen på regionala exportcentrum och öka samarbetet mellan aktörerna

inom regional exportsamverkan kan mindre företags internationaliseringsbehov mötas på ett bättre sätt.

Öka Sveriges innovationsledarskap

Sveriges innovationsledarskap måste användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft. För att svenska företag ska kunna kliva upp i de globala värdekedjorna krävs samarbeten med internationellt ledande forsknings- och innovationsmiljöer samt en förmåga att attrahera internationell spetskompetens och internationella investeringar. Rätt nyttjat ger Sveriges starka varumärke som framstående innovationsland stora möjligheter att utveckla strategiskt betydelsefulla relationer och innovationssamarbeten. Genom dessa samarbeten kan hållbara och klimatsmarta lösningar utvecklas samtidigt som marknadstillträde för svenska företag underlättas. Samverkansprogrammen bör ges en internationell dimension i syfte att underlätta internationellt innovationssamarbete på relevanta marknader som långsiktigt stödjer svenska företags marknadstillträde, stärker deras position i globala värdekedjor samt ökar Sveriges attraktionskraft för investeringar och spetskompetens. Sverige bör dessutom positioneras och marknadsföras som ett förstahandsval för globala aktörer vad gäller etableringar, investeringar och forsknings- och innovationssamarbeten inom life science-sektorn. För att stärka det svenska innovationsledarskapet krävs det även att vi ökar exportfrämjandet av kunskapsintensiva tjänster.

Öka Sveriges attraktionskraft för investeringar

Sverige ses som ett ledande innovationsland och det finns således stor potential att attrahera kunskapsintensiva företag att investera samt förlägga verksamhet här. Utländska investeringar bidrar till jobb, tillväxt och en stark konkurrenskraft. Hälften av den svenska exporten kommer från utlandsägda företag som investerat i Sverige och nästan hälften av de privata investeringarna inom forskning och utveckling görs av utlandsägda företag. Digitaliseringen, regionaliseringen av globala värdekedjor och kraven på ökad hållbarhet ökar Sveriges attraktionskraft för avancerad produktion med innovativa metoder. Det finns stora möjligheter att främja expansion av högkvalitativa verksamheter som redan finns i Sverige, i synnerhet av strategiskt viktiga företag i lands- och glesbygd. Främjandet av utländska investeringar bör fokuseras på investeringar med särskilt hög potential och kvalitet att tillföra nya arbetstillfällen, kapital, kunskaper eller nya marknader i hela landet. Samtidigt är det viktigt med ett system för granskning av utländska investeringar inom skyddsvärda områden. Ett sådant system bör dock utformas på ett sätt som utgår från att Sverige ska vara ett attraktivt land för utländska investeringar och som inte hindrar investerare från att söka sig till Sverige.

Fredrik Olovsson (S)

Monica Haider (S)

Marianne Fundahn (S)

Mattias Jonsson (S)

Isak From (S)

Aida Birinxhiku (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)